

►ज्ञानामृत आनंदलहरी - १००५

तुका म्हणें अवधें फिकें भावाविण।

मीठ नार्ही अन्न तेंयं न्यायें॥

मुळे प्राणीसुधा एकमेकांच्या भावनेवी किंमत करतात, त्यामुळे बुधीरीवी माणपूर भावनेवी किंमत करतो किंवा कसे ? असा प्रश्न निमांण होत नाही. मानवी जीवनात भावनेला अत्यंत महत्वाचे स्थान आहे. भावाना हा मानवी जीवनाचा आधारस्तंभ आहे, असे म्हटले तरी चुकिचे होणार नाही. शारीरिक दृष्ट्या जवळीकी असणारी माणसं मनासे एकत्र असतीलच असे नाही. त्याचवरोबर शरीराने दर असणारी माणसं मनाने दरच असतील असेही नाही. शरीराच्या एकत्रितपणापेक्षा मनाची एकत्रिता अत्यंत महत्वाची असे. मनाला जोडणार्चे महत्वपूर्ण साधन व माध्यम म्हणजे भाव होय. भावच नसेल तर मनाची जोडणी अशक्य असते. जेथे मनाची जोडणी होत नाही, तेथे केवळ व्यवहार उरतो. जेथे व्यवहार असो तेथे प्रेम, आपुलकी आदिला योग्य ते स्थान नसते. भावनेची बळकटी असणाऱ्याचा दारिद्र्य सताबू शकत नाही. दुसऱ्या शब्दात सांगावयेचे जाले तर ज्या कुटुंबात एकमेकांबळ भाव, प्रेम नाही. त्यांच्याकडे मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक संपत्ती असतांना ही मनाच्या दारिद्र्याचे राज्य त्या कुटुंबात चालते. मनाच्या दारिद्र्याच्या राज्यात पैसा, संपत्ती, घन काही कामाचे नसते. मानवी जीवनाचा आधारस्तंभ असणारा भाव जेथे नाही ते किंतीही मूल्यवान असले तरी ते व्यर्थ आहे. अत्यंत सुंदर पकाच बनविले पण त्यात प्रारंभी असते. त्याप्रमाणे भाव नाही ते सर्व आलोची, व्यर्थ, फिके असते. हे स्पष्ट कृताना तुकाराम महाराज म्हणतात.

तुका म्हणें अवधें फिकें भावाविण।

मीठ नार्ही अन्न तेंयं न्यायें॥

एखादी गोष्ट, व्यक्ती आपल्या मानाता आवडतच नसेल तर ती रावं-टिन जवळ असूही उपयोगाची नसते. मोठे जालेले म्हणजे दृढ न पिणारे वासर गायीजवळ बांधले तरी ती माता त्या वासराला जवळ घेत नाही. त्या वासराने कासात तोंड घालते तर ती त्यात लाशाडे. कारण त्या वासराचियांती तिच्याकडे पुर्वीप्रमाणे भाव शिळ्क राहिलेला नसतो. त्याप्रमाणे माणूस जवळ असूही त्याच्याबदल जर आपल्याकडे भावच नसेल तर त्याच्या जवळ असण्याला अर्थ उरत नाही. पती-पती म्हणून नांदांरे अनेक जोडणी आपाणाला पहायला मिळतात की, जे केवळ शरीराने एकत्र आहेत. प्रत्यक्षरित्या त्यांच्यामध्ये भावनेचे विचाराचे अलंकृत मोठे अंत असते. भावनेचे अंतर असणारे हे जोडे एकमेकांबळची आवड जोपासत नाहीत. म्हणून यांचे कलव बाहेर येतात. नांदांच्याबदल एकत्र राहणारे, एकत्र काम करणारे असे अनेक लोक आहेत की, जे केवळ शरीराने एकत्र असतात. भगवानाच्या मूर्तीजवळ असणारे अनेक पूजारी, खक्क हे केवळ व्यवहारपेटी जवळीकी दाखवितात. प्रत्यक्षत भावनेचे ते दूर असतात. आपल्याही जीवनात असे अनेक प्रसंग आले असतील की, जेथे भावाना शृंत्य असतांना जवळीकी दाखवाची लागली असेल. असो, ज्याला कुटुंबात भावाना जोपासत येत नाही, त्यात समाजात भावाना जोपासत येणे अशक्य असते. भावाना ही पैसाने खेरादी होणारी बाब नाही. ती आपल्या हद्यातून आपणालाच निमांण करावी लागते. ईश्वरालासुधा मानवाप्रमाणे आपल्या भावनेचीच आवश्यकता आहे, हे लक्षात असू द्यावे.

जय जय राम कृष्ण हरी ।

- ज्ञानदास डॉ. विजयकुमार फड
मो. १४२२२१६४४४

► सुप्रभात

आजचा दिवस

वार : शुक्रवार	दिनविषेष -
दि. १७ जानेवारी २०२५	चांगला दिवस,
विक्रम संवत् २०८०-८१	संकटी चतुर्थी,
शके - १९४६	....गळू काल....
संवत्सर - क्रोधी नाम	रविवार : दु.४३० ते ६.००
मास - पौष	सोमवार : स. ७.३० ते ९.००
कृ. चतुर्थी - (२९.३०)	मंगळवार : दु. ३.०० ते ४.३०
ऋतु - शिंशिर	बुधवार : दु. १२ ते १.३०
नक्षत्र - मधा (१२.४४)	गुरुवार : दु. १.३० ते २.००
योग - सौभाग्य (२४.५५)	शुक्रवार : स. १०.३० ते १२
करण - बव (१६.४२)	शनिवार : स. १ ते १०.३०

राशीभविष्य

मेष : आपल्या कामातील नियमितपणाच आपल्याला यश देणार आहे. दुसऱ्याच्या भरोसावर काम टाकू नका. कोटुर्बिक जीवन आरंभात राहणार आहे. वृषभ : शुभकार्यात भाग घेण्यामुळे अनेदी राहत. श्रव्यव विजय निलवतात. मिथुन : धैर्यमुळे आपली सर्वांत मोठ्यांकांकी भर्त्यावर असणारी होईल. साहस, प्रकारमात वाढ होईल.

कर्क : घराची समस्या दूर होईल. आचानक लप्त होणाराचा योग आहे. वायफल बडबद करून काना. व्यापार व्यवसायात प्रगती होईल.

सिंह : गुंतवणीच्या योजना फारदेशीर ठरतील. स्वाध्याय व ज्ञानात भर पडणर आहे. तणावाकडे लक्ष न देता कामे करा.

कन्या : प्रतिष्ठेत व्यक्तिंका संपर्क होईल ज्यामुळे अपली प्रगती होणार आहे. भावनेच्या आधारावर कोणार्ही नियंत्रण निर्माण होईल. आधिकारी लोकांचे सहकार्य मिळेल. मुनाच्या बाबतीत चांगल्या बातम्या एकावयास मिळील.

आपल्याला निष्कारण नुकसान होण्याची शक्यता आहे. आर्थिक कामात अडचणी निर्माण होतील. वृषिंचक : अनेकांची व्यक्तिंच्या सरकारीमुळे आत्मविश्वासात वाढ होलै. खर्चावर नियंत्रण ठेवणावरा प्रवर्तन करा. योजनेले कामे पार पडतील.

धनु : फायदाच्या संघी मिळून कार्यक्षमता वाढवलामुळे उत्साह बाढगार आहे.

मकर : मान सनाम मिळण्याच्या संघी आल्यामुळे कायंशील रहात. वारा विवादासून दूर होलै. व्यापारात वेळेवर नियंत्रण घेऊन कामे पार पडतील.

धनु : फायदाच्या संघी मिळून कार्यक्षमता वाढवलामुळे उत्साह बाढगार आहे.

कुंभ : स्थावर संपर्कावतचे वाद मिळावलामुळे अनेदी राहत. आरोग्याच्या तक्रारी दूर होतील. व्यापार व्यवसाय चांगला चालेल.

काही नियंत्रण चूकीचे ठरायाची शक्यता आहे.

मीन : जवळच्या व्यक्तिंकी घेट ज्ञालामुळे अनेदी वातावरण नियंत्रण होईल. आधिकारी लोकांचे सहकार्य मिळेल. मुनाच्या बाबतीत चांगल्या बातम्या एकावयास मिळील.

या पुस्तकाबाबत जरा गंभंत झाली. हे पुस्तक पहिल्यांदा हातात घेतावे गेले. त्या मलपृष्ठावर एक फोटो आहे. त्यात प्रसिद्ध साहित्यिक किंवा साहित्यिकांच्या पत्ती असणार असे वातावर होते. त्या व्यापाराच्या गोपनीयांच्या अधीचे आधीचे पुस्तक वाचवलेल असल्याने आपि तसेही ऐकून माहित होते. म्हणून कुरुक्लालने तो फोटो पाहायला लागले. अपेक्षेप्रमाणे त्या फोटोचे डर्नी रोतीच. पण त्या क्षणाणापासून संक्षण, भावित मदत व मार्गदर्शन माहिते व संदर्भ संवेदन करावीली व देखावीची देखावीत तितकाच महत्वपूर्ण आहेत. कायंशील वातावरी आपासाठी बाबांची देखावीची देखावीत आहेत. आज अशी कोणती बालके निदर्शनास आपल्यास तात्काळ होण्यात तो वातावरीची संपर्कावस्था असून वातावरीची देखावीची देखावीत आहेत. आज अशी कोणती बालके निदर्शनास आपल्यास तात्काळ होण्यात तो वातावरीची संपर्कावस्था असून वातावरीची देखावीची देखावीत आहेत.

या पुस्तकाबाबत जरा गंभंत झाली. हे पुस्तक पहिल्यांदा हातात घेतावे गेले. त्या मलपृष्ठावर एक फोटो आहे. त्यात प्रसिद्ध साहित्यिक किंवा साहित्यिकांच्या पत्ती असणार असे वातावर होते. त्या व्यापाराच्या गोपनीयांच्या अधीचे आधीचे पुस्तक वाचवलेल असल्याने आपि तसेही ऐकून माहित होते. म्हणून कुरुक्लालने तो फोटो पाहायला लागले. अपेक्षेप्रमाणे त्या फोटोचे डर्नी रोतीच. पण त्या क्षणाणापासून संक्षण, भावित मदत व मार्गदर्शन माहिते व संदर्भ संवेदन करावीली व देखावीची देखावीत तितकाच महत्वपूर्ण आहेत. कायंशील वातावरी आपासाठी बाबांची देखावीची देखावीत आहेत. आज अशी कोणती बालके निदर्शनास आपल्यास तात्काळ होण्यात तो वातावरीची संपर्कावस्था असून वातावरीची देखावीची देखावीत आहेत. आज अशी कोणती बालके निदर्शनास आपल्यास तात्काळ होण्यात तो वातावरीची संपर्कावस्था असून वातावरीची देखावीची देखावीत आहेत.

मु. पो. १०; फुलराणी

येतो. मला नेहमी वाटते की. स्वल्पविराम दिशा, अनुक्रम संगतात आपि अधिवारम स्थिती!

आईच्या जिहीमुळे पारधे कुटुंबीयांत आता मु. पो. १० इथे राहत नसतात तर पारधे आता फुलराणीमध्ये रहातात हा त्या प्रभावात वाचवाची असेही राहत नसतात तर पारधे आता मु. पो. १० इथे राहत नसतात तर पारधे आता फुलराणीमध्ये रहात नसतात तर पारधे आता मु. पो. १० इथे राहत नसतात तर पारधे आता फुलराणीमध्ये रहात नसतात तर पारधे आता मु. पो. १० इथे राहत नसतात तर पारधे आता फुलराणीमध्ये रहात नसतात तर पारधे आता मु. पो. १

